

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 509/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17Co/97/2023-52 z 18. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 22. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na ochranu dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením krajského súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a priznať mu náhradu trov konania vzniknutých pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že uznesením Okresného súdu Zvolen č. k. 14C/54/2023-16 zo 17. augusta 2023 bol zamietnutý návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhal, aby súd uložil [REDACTED] (ďalej len „žalovaný“) odstrániť zo sociálnej siete Facebook tvrdenia zverejnené v obrazovo-zvukovom príspevku 16. júla 2023 o tom, že sťažovateľ dostal za podávanie rozkladov proti rozhodnutiam Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o udelení výnimiek 100 000 eur a že je najbohatším dôchodcom na území Slovenska. Zároveň sťažovateľ žiadal poučiť žalovaného o tom, že môže proti nemu podať žalobu o určenie, že predmetné tvrdenia sú pravdivé. Okresný súd konštatoval nesplnenie zákonných podmienok na vyhovie návrhu sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia, keďže sťažovateľ neosvedčil existenciu dôvodnej obavy vzniku bezprostredne hroziacej ujmy, t. j. či malo prednesenie predmetného príspevku na neho negatívny dopad, či už v podobe absolútne negatívneho vnímania sťažovateľa v očiach širokej verejnosti,

ako aj v podobe poškodenia sťažovateľa v jeho profesijnom alebo súkromnom živote. Súčasne okresný súd poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ je štatutárnym orgánom Lesoochranárskeho zoskupenia VLK a je verejne známou osobou, čo znamená, že je vystavený verejnému záujmu, ktorý musí znášať v miere zvýšenej oproti tzv. súkromným osobám.

3. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd napadnutým uznesením, ktorým prvoinštančné rozhodnutie potvrdil ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). V celom rozsahu sa stotožnil s názorom okresného súdu, že v danom prípade neboli splnené podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia v zmysle návrhu sťažovateľa. Zhodne s okresným súdom uviedol, že žalovaný vo vzťahu k sporným výrokom realizoval svoje právo na slobodu prejavu, pričom osobnosť sťažovateľa je tiež chránená právom na ochranu dobrej povesti a mena. V prípade, ak dôjde k posudzovaniu vzájomného stretu týchto základných práv, súd môže rozhodnúť až na skutkovom základe, ktorý je spoľahlivo zistený, čo sa týka oboch konkurujúcich si základných práv a slobôd. Dodal, že pri informovaní o témach verejného záujmu má spravidla prednosť sloboda prejavu. V prípade sporných tvrdení žalovaného išlo nepochybne o poukaz na správanie sťažovateľa, ktoré je predmetom verejného záujmu, pretože malo ísť o jeho tvrdenú činnosť v rámci ochrany chránených živočíchov. Súčasne je potrebné podľa krajského súdu zohľadniť, že sťažovateľ síce nie je politicky činný, ale je osobou verejne známou, keďže sa angažuje v záležitostiach verejného záujmu (ochrana životného prostredia). Ani podľa odvolacieho súdu preto nebol dôvod zasiahnuť neodkladne do práva žalovaného na slobodu prejavu opatrením, pričom spor medzi stranami je potrebné vyriešiť v konaní vo veci samej po vykonaní riadneho dokazovania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nasmerovanej proti napadnutému uzneseniu krajského súdu namieta, že nevyhovením jeho návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia konajúce súdy odmietli poskytnúť ochranu jeho základnému právu podľa čl. 19 ods. 1 ústavy. Právny záver súdov oboch inšancií, že v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia sa nevykonáva dokazovanie a toto konanie nepredstavuje dostatočný rámec pre zistenie a posúdenie všetkých skutočností významných pre rozhodnutie a pre nastolenie spravodlivej rovnováhy medzi právom sťažovateľa na osobnú česť a dobrú povesť a právom žalovaného na slobodu prejavu, predstavuje takú interpretáciu a aplikáciu zákonných ustanovení, ktoré je nezlučiteľná so základným právom sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 1 ústavy. Ďalej tvrdí, že k zásahu do jeho práv zo strany žalovaného nedošlo iba jednorazovo, ale obrazovo-zvukový záznam umiestnený žalovaným na sociálnej sieti je prístupný desiatkam tisícov osôb, pričom bez zásahu súdu bude tento stav pokračovať. Navyše, bez preukázania pravdivosti takýchto skutkových tvrdení zasahujúcich do osobnej cti a dobrej povesti fyzickej osoby, ktorej sa dotýkajú, nemožno uvažovať o tom, že by zásah mohol byť oprávneným uplatnením slobody prejavu. Ak krajský súd vytkol sťažovateľovi, že sa nezapojil do diskusie pod obrazovo-zvukovým príspevkom žalovaného, takéto odôvodnenie neposkytnutia ochrany nepovažuje sťažovateľ za súvisiace s povinnosťou súdu túto ochranu mu poskytnúť.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí jeho návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

6. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého má sťažovateľ právo domáhať sa ochrany práv a slobôd pred ústavným súdom iba v prípade, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

7. Vzhľadom na to, že predmetom preskúmania má byť uznesenie krajského súdu, ústavný súd sa zaoberal tým, či sa sťažovateľ nemohol domáhať preskúmania napadnutého rozhodnutia v rámci sústavy všeobecného súdnictva a či nemal k dispozícii účinný opravný prostriedok, ktorým ešte mohol zvrátiť pre neho nepriaznivé rozhodnutie.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení, ktoré má charakter rozhodnutia vo veci samej, je prípustné dovolanie podľa § 420 CSP (R 76/2018). Pojem „vec sama“ pritom znamená predmet konania tak, ako bol vymedzený v žalobe, prípadne v ďalších dispozičných úkonoch strán (v okolnostiach prejednávanej veci v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, pozn.). Rozhodnutie vo veci samej je potom také rozhodnutie, v ktorom sa súd zaoberá nárokom, ktorý strany uplatnili (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. : Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 1527.).

10. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že predmetom konania pred okresným súdom bol návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom právoplatnosťou napadnutého uznesenia krajského súdu bolo toto konanie ukončené. Vo veci sťažovateľa teda ide o prípad, keď návrh na nariadenie neodkladného opatrenia nebol podaný počas konania (vo veci samej), teda dotknuté súdne konanie končí rozhodnutím všeobecného súdu o tomto návrhu, ktorý konzumuje vec samu (obdobne I. ÚS 356/2024).

11. Skutočnosť, že napadnuté uznesenie je rozhodnutím vo veci samej, proti ktorému je podľa ustálenej súdnej praxe prípustné dovolanie podľa § 420 CSP, explicitne potvrdzuje v ústavnej sťažnosti aj sám sťažovateľ, avšak bližšie už nezodôvodňuje, z akého dôvodu je v súvislosti s otázkou vyčerpania opravných prostriedkov daná právomoc ústavného súdu v posudzovanej veci. Pokiaľ sťažovateľ vo vzťahu k prípustnosti svojej ústavnej sťažnosti poukazuje na to, že ústavný

súd v rámci svojej judikatúry pristúpil k vysloveniu porušenia základných práv hmotného charakteru aj za situácie, keď neboli súčasne namietané aj procesné práva, je potrebné uviesť, že uvedené tvrdenie nemá žiaden súvis s povinnosťou sťažovateľa vyčerpať všetky dostupné prostriedky nápravy, ktoré mu na jeho ochranu práv v rámci všeobecného súdnictva poskytuje zákon. Dovolací prieskum nie je možné vylúčiť len z toho dôvodu, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva hmotnoprávnej povahy, ako to naznačuje sťažovateľ v ústavnej sťažnosti.

12. Bez ohľadu na to ústavný súd musí po oboznámení sa s obsahom sťažnostnej argumentácie konštatovať, že táto sa z ústavného hľadiska nejaví ako dostatočná. Jej podstatu totiž tvorí iba vo všeobecnej rovine prezentovaný nesúhlas sťažovateľa s rozhodnutím krajského súdu, ktorý (rovnako ako okresný súd) odmietol poskytnúť ochranu jeho základnému právu podľa čl. 19 ods. 1 ústavy. Sťažovateľ je síce presvedčený, že napadnuté uznesenie má nedostatky dosahujúce ústavnoprávnu intenzitu, avšak predmetné tvrdenie už ďalej v ústavnej sťažnosti nerozvíja. Všeobecne formuluje svoju nespokojnosť s rozhodnutím krajského súdu, ktorý odmietol zasiahnuť do pomerov sporových strán, spochybňuje interpretáciu ustanovení Civilného sporového poriadku regulujúcich inštitút neodkladného opatrenia, pričom v dôvodoch ústavnej sťažnosti možno identifikovať aj výhradu nasmerovanú proti odôvodneniu napadnutého rozhodnutia, konkrétne proti tvrdeniu odvolacieho súdu, že sťažovateľ neuviedol, či využil možnosť reagovať na sporné výroky žalovaného priamo v komentároch k predmetnému videu na sociálnej sieti.

13. Napriek už zmienenej absencii náležitej ústavnoprávnej argumentácie ústavný súd zastáva názor, že sťažovateľom naformulovanú argumentáciu by bolo možné podriaďiť pod dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, keďže podstata jeho predostretých argumentov smeruje k arbitrárnosti napadnutého uznesenia krajského súdu.

14. Zo zistení ústavného súdu však vyplýva, že sťažovateľ proti napadnutému uzneseniu krajského súdu dovolanie nepodal, teda nevyčerpal právny prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd priznáva [§ 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

15. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie pritom nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, keď fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; túto možnosť však sťažovateľ v okolnostiach prejednávanej veci mal.

16. Ústavný súd zároveň dodáva, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti netvrdil a už vôbec nepreukázal, že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Neprichádza teda do úvahy ani prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Niet preto žiadneho dôvodu, aby sa ústavný súd odchýlil od svojej konštantnej judikatúry a rezignoval na spomínaný princíp subsidiarity, zachovajúc tak rovnosť pri poskytovaní ochrany vo vzťahu k iným sťažovateľom.

17. Na základe uvedených skutočností sa ústavný súd meritórne nezaoberal podanou ústavnou sťažnosťou, ktorou sťažovateľ namietal porušenie označeného základného práva, ale túto pri predbežnom prerokovaní odmietol pre neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

18. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu